

и много или малко зависими и свързани въ дѣйствиата си и макаръ да сж извършили отлични военни подвизи, но по размѣритѣ и политическата имъ важность далечъ не такива, може да се каже, *свѣтовни*, както напримѣръ завоюванието на Истока — отъ Александра, Запада — отъ Цезаря, Германия — отъ Густавъ-Адолфа, областитѣ на Швеция и пр. — отъ Петра Великий, Силезия и увеличението на Прусія — отъ Фридриха Великий, а почти цѣла западна Европа до прѣдѣлитѣ на Руссія — отъ Наполеона I. Тѣй щото Аннибалъ, Тюрениъ, принцъ Евгений и Суворовъ по всички права могатъ да бжджъ турени въ числото на великитѣ полководци въ историята — *по личнитѣ си достоинства, но не по свѣтовното значѣние на извършенитѣ отъ тѣхъ подвизи*, при всичко, че послѣднитѣ стоятъ извънрѣдно високо по отношение на частнитѣ интереси на държавитѣ имъ и по искусството на водението войната.

III. „Четете, изучавайте историята на тѣхнитѣ 83*) похода и се съобразявайте съ тѣхъ“. Това е — велика, безспорна истина, която се отнася не само до тѣзи походи, но и до 14-тѣхъ похода на Наполеона I и до всичкитѣ походи на Петра Великий и Суворова, тѣй щото, спорѣдъ напълно вѣрнитѣ и прави думи на Наполеона I, историята на походите на всичкитѣ тѣзи 10 велики полководци дѣйствително може да състави пълно ръководство за изучаванието истинскитѣ правила на искусството за водението съгласно съ тѣхъ методическата война“.

IV. „Това е — единственното срѣдство да станете (*devenir*) великъ полководецъ и да проникните въ тайната на искусството (*surprendre le secret de l'art*)“. Съ това, въпрѣки авторитета на Наполеона I, не можемъ да се съгласимъ. Четението и изучаванието (повтарянието) историята на походите на великитѣ полководци, безъ съмнѣние, може да ни покаже истинскитѣ правила на искусството за водението на методическата война и да послужи като срѣдство да се образуваме по примѣритѣ на великитѣ полководци, но да направи или образува велики полководци може само онѣзи, които сж родени за това и, по необикновеннитѣ си природни дарби, принадлежатъ къмъ малкия Сонмъ на особеннитѣ избраници въ високия рѣдъ на великитѣ полководци. Даже и да проникнатъ въ тайната на искусството е достъпно едва-ли не само на тѣхъ, но не на всички, които четжтъ и повтарятъ историята на походите на великитѣ полководци.

V. „Гения ви, просвѣтенъ по този начинъ, ще ви накара да отхвърлите правилата, противни на правилата на тѣзи

*) Собствено 93 похода, а съ 14-тѣхъ похода на Наполеона I — 107, а пъкъ съ походите на Петра Великий и Суворова — още по вече.